

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI

P-ța C.A. Rosetti nr.4, etaj 7, sector 2, București

Tel: 021.311.49.21

e-mail: office@irido.ro

Nr. 266 / 11.10.2024

Către Obștea de Credință: O Nouă Obârșie.

e-mail: onouaobirsieoffice@gmail.com

Cu privire la adresa dumneavoastră înregistrată la IRDO cu nr. 642 din 2 octombrie 2024 prin care ne-ați adresat următoarea întrebare: „Statul Român, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, și Plenipotențiarul Statului Român au abolit și/sau abandonat sclavia și comerțul cu sclavi, instituțiile și practicile asemănătoare sclaviei?”, în acord cu prevederile Legii nr. 9/1991 vă răspundem punctual următoarele:

În prezent, România este parte la principiile generale privind respectarea drepturilor omului. Prin aderarea la pactele internaționale cu privire la respectarea drepturilor omului, statul român și-a asumat anumite standarde internaționale care stabilesc un angajament clar față de niște idealuri etice absolute care să vizeze demnitatea umană. Așadar, practicile contrare respectului cuvenit demnității umane, printre care se numără și sclavia și practicile adiacente acesteia, sunt total interzise.

În continuare vă vom prezenta câteva Instrumente internaționale care interzic sclavia și starea de servitute/aservire la care România este parte:

- **Declarația Universală a Drepturilor Omului**, adoptată la Paris la 10 decembrie 1948, prin Rezoluția 217A în cadrul celei de-a treia sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite (ONU), semnată de România la 14 decembrie 1955 când prin Rezoluția 955X a Adunării Generale a ONU, a fost admisă în rândurile statelor membre, care prevede la art. 4 că „*nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în servitute; sclavajul și comerțul cu sclavi sunt interzise sub toate formele lor.*”
- **Pactul ONU pentru drepturile civile și politice**, tratat multilateral adoptat prin Rezoluția 2200A (XXI) a Adunării Generale a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966, intrat în vigoare începând cu 23 martie 1976, ratificat de România prin Decretul nr. 212 /1974, care la art. 8 preia prevederea de la art. 4 din Declarație.

- **Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO)**, semnată la Roma în 1950 de Consiliul Europei, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994. Art. 4 din Convenție prevede următoarele:
*„1. Nimeni nu poate fi ținut în sclavie sau în condiții de aservire.
 2. Nimeni nu poate fi constrâns să execute o muncă forțată sau obligatorie.
 3. Nu se consideră «muncă forțată sau obligatorie» în sensul prezentului articol: (a) orice muncă impusă în mod normal unei persoane supuse detenției în condițiile prevăzute de art. 5 din prezenta convenție sau în timpul în care se află în libertate condiționată; (b) orice serviciu cu caracter militar sau, în cazul celor care refuză să satisfacă serviciul militar din motive de conștiință, în țările în care acest lucru este recunoscut ca legitim, un alt serviciu în locul serviciului militar obligatoriu; (c) orice serviciu impus în situații de criză sau de calamități care amenință viața sau bunăstarea comunității; (d) orice muncă sau serviciu care face parte din obligațiile civice normale.”*
- **Convenția de la Geneva privind sclavia din 25 septembrie 1926, intrată în vigoare la 9 martie 1927**, ratificată de România prin Decretul nr. 988/1931.
- **Convenția suplimentară cu privire la abolirea sclaviei, a traficului cu sclavi și a instituțiilor și practicilor analoage sclaviei**, semnată sub egida ONU la 7 septembrie 1956, intrată în vigoare la 30 aprilie 1957, ratificată de România prin Decretul nr. 375/1957.
- **Convenția pentru suprimarea traficului de persoane și a exploatării prostituției altora**, semnată sub egida ONU la 21 martie 1950, intrată în vigoare la 25 iulie 1951, ratificată, până la 31 octombrie 2002, de 74 de state, printre care și România. Convenția obligă statele-părți: *„1. Să adopte reglementările necesare pentru protejarea imigranților sau a emigranților, în special a femeilor și copiilor, atât în locurile de sosire și de plecare, cât și în timpul drumului; 2. Să dea dispoziții pentru organizarea unei propagande corespunzătoare care să atragă atenția asupra pericolului acestui gen de trafic; 3. Să ia măsuri corespunzătoare ca să exercite o supraveghere în gări, aeroporturi, porturi maritime, în cursul călătoriei și în locurile publice, în vederea împiedicării traficului internațional cu oameni în scopul prostituției; 4. Să ia măsuri corespunzătoare, pentru ca autoritățile competente să fie prevenite de sosirea persoanelor care par vinovate, complice sau victime ale acestui trafic”* (art. 17 din Convenție).
- **Convenția Organizației Internaționale a Muncii (O.I.M.) (Nr. 50) din 30 iunie 1936** privitoare la reglementarea unor sisteme particulare de recrutare a muncitorilor indigeni.
- **Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate**, adoptată la New York la 15 noiembrie 2000; **Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor**, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva

criminalității transnaționale organizate, adoptat la New York la 15 noiembrie 2000; **Potocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare**, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptat la New York la 15 noiembrie 2000, toate cele trei acte internaționale fiind ratificate de România prin Legea 565/2002.

- **Convenția internațională cu privire la drepturile copilului** din 1989 (ratificată de România prin adoptarea Legii nr. 18/1990) stipulează: *„Statele părți recunosc dreptul copilului de a fi protejat împotriva exploatării economice și exercitării unei munci ce comportă riscuri sau împiedică educația sau îi dăunează sănătății sau dezvoltării sale fizice, mintale, spirituale, morale sau sociale.”*
- **Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane** (16 mai 2005), ratificată de România prin Legea nr. 300/2006.
- **Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia**, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului, transpusă în România prin dispozițiile de drept penal material și procesual adoptate în ultimii ani.
- **Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului.**

Din cele pe care le-am prezentat mai sus, rezultă destul de clar că, prin ratificarea de către România a mai multor acte internaționale cu referire la interdicția sclaviei și a stării de servitute a persoanei sau la combaterea traficului de ființe umane, în România sunt interzise atât sclavia și starea de servitute, cât și orice practică asemănătoare acestor stări. Mai mult decât atât, sclavia este total interzisă în România din moment ce legiuitorul a ales ca prohibiția ei să fie inclusă în sfera de protecție a dreptului penal. Astfel, potrivit art. 209 din Codul penal, *„punerea sau ținerea unei persoane în stare de sclavie, precum și traficul de sclavi se pedepsesc cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.”* Aderând la diferitele tratate și convenții internaționale pe această temă, România a incriminat sclavia încă din perioada interbelică; în Codul penal din 1936 fapta era prevăzută la art. 491. Infracțiunea a fost preluată în termeni asemănători în Codul penal din 1969. Legiuitorul român a înțeles să reprime aceste stări nefirești prin mijloace penale oferind astfel o protecție uriașă valorilor sociale relative la demnitatea persoanei care sunt specifice societăților democratice.

Tot pe plan intern România a adoptat Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane care, potrivit art. 1 din această lege, reglementează

prevenirea și combaterea traficului de persoane, precum și protecția și asistența acordată victimelor unui astfel de trafic, care constituie o violare a drepturilor persoanei și o atingere a demnității și integrității acesteia.

Aceste reglementări naționale vin să răspundă necesităților practice prin care să se combată cât mai eficient aceste stări deosebit de grave neconforme cu valorile democratice, răspunzându-se astfel și standardelor internaționale și europene în materie.

Chiar dacă Constituția României nu conține o prevedere expresă de interzicere a sclaviei, limitându-se să interzică doar munca forțată la art. 42, totuși, în acord cu prevederile art. 11 din Constituție care statuează în alin. 1 că „România se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte” iar la alin. 2 că „tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern”, reiese că dispozițiile acestor tratate/convenții relative la sclavie și robie fac parte din dreptul intern. Spre exemplu, prevederea de la art. 4 din Convenția europeană a drepturilor omului care interzice sclavia, starea de servitute și munca forțată este direct aplicabilă în dreptul intern al României. Aici mai adăugăm și anumite acte ale Uniunii Europene care au aplicabilitate directă în dreptul intern al României fără a mai fi necesar procedeu ratificării.

Spre deosebire de munca forțată care în general prezintă un caracter temporar și ocazional, starea de sclavie și de aservire/robie/servitute privește statutul persoanei în integralitatea sa. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, **sclavia este starea sau condiția unei persoane asupra căreia altcineva are un drept de proprietate sau anumite elemente ale proprietății. Starea de servitute/robie este obligația de a trăi și a munci pe proprietatea altuia și de a-i furniza acestuia unele servicii, renumerate sau nu, însoțită de obligația schimbării acestei condiții.**¹ Deci, starea de servitute este o formă specială a sclaviei, de care se deosebește nu atât prin natură, cât prin gravitate.

Chiar dacă sclavia (ori stările asemănătoare ei) nu mai poate fi concepută în condițiile unei societăți moderne (mai ales în societățile democratice), nu este exclus ca ea să se mai practice în cazuri izolate, sub o formă sau alta. În acest sens, statele semnatare (printre care și România) ale acestor convenții și tratate internaționale au **obligația pozitivă** de a interveni prin acțiuni concrete pentru înlăturarea completă unor astfel de stări ori de câte ori ele se ivesc. Mai mult decât atât, obligațiile pozitive ale statelor implică adoptarea de reglementări penale prin care să fie sancționate practicile avute în vedere de art. 4 din Convenția europeană a drepturilor omului și alte reglementări internaționale asemănătoare și asigurarea aplicării efective a acestor

¹ CEDO, *hot. Van Droogenbroeck c. Belgia*, accesibilă la <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-57471>; R. Chiriță, *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Ediția 2*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 130.

reglementări², lucru la care, așa cum am arătat mai sus, România s-a conformat cu succes.

Astfel, având în vedere cele prezentate mai sus, concluzionăm că practici precum sclavia, starea de aservire/servitute/robie, munca forțată și traficul de persoane în vederea exploataării lor prin muncă sunt ilegale în România și se sancționează cu pedepse grave.

Cu stimă,

Inspector Relații cu Publicul,

Cornel-Andrei Tatu

² CEDO, *hot. Siliadin c. Franța*, accesibilă la <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-69891>; C. Bîrsan, *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Ediția 2*, Ed. C.H. Beck, București, 2010, p. 201.